

Nr 133.

Av herr **Andersson, Alfred**, m. fl., om vissa ändringar i taxeringsförordningen.

I 35 § 2 mom. taxeringsförordningen stadgas att »efter anmaning av landskamrerare är idkare av jordbruk eller skogsbruk så ock idkare av rörelse, även om sådant fall icke föreligger, som i 33 § första stycket c) sägs, skyldig avlämna uppgift om belopp, som han utbetalt till namngiven annan näringsidkare, därest beloppet är av beskaffenhet att i mottagarens hand utgöra intäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse».

Såsom motivering för bestämmelsens införande åberopade 1923 års taxeringssakkunniga att »vid de flesta jordbruk regeln kan sägas vara den, att de olika slagen av produkter huvudsakligen avyttras på samma håll, ofta till någon andelsförening såsom andelsmejeri, andelsslakteri etc.». Det ansågs därför ligga ganska nära till hands, att dylika föreningar och andra stadigvarande avnämare av jordbruksprodukter ålades uppgiftsskyldighet av förevarande slag.

Såsom exempel på avnämare, från vilka uppgifter lämpligen kunde infordras, nämnde de sakkunniga, förutom nyssberörda andelsföreningar, även sockerfabriker samt slakterier och mejerier överhuvud taget. Det ansågs emellertid olämpligt att i författningstexten särskilt peka på vissa avnämare av jordbrukets produkter, vadan bestämmelsen erhöll sin ovan återgivna avfattning.

I Kungl. Maj:ts prop. till 1927 års riksdag (nr 210/1927) anförde departementschefen i anledning av över förslaget avgivna yttranden, följande såsom motivering för ifrågavarande författningsbestämmelse: »Såsom jag i den allmänna motiveringen anført anser jag det vara av vikt, att alla möjligheter att vinna kontroll å deklarationernas riktighet utnyttjas i den mån så kan ske utan obehörigt intrång å privatlivets område och utan ett allför starkt betungande av tredje man. Var gränsen härvid skall dragas är en lämplighetsfråga. Det framstår för mig, som om vad nu föreslagits beträffande intäkter av jordbruk och skogsbruk bör genomföras, om någon kontroll härutinnan skall kunna vinnas. Att däremot utsträcka uppgiftsskyldigheten att gälla även för direkta inköp av konsumenterna, såsom i vissa yttranden ifrågasatts, torde vara att gå för långt. Den i vissa yttranden förfäktade meningen, att dylik uppgiftsskyldighet över huvud skulle innebära ett obehörigt intrång i affärlivet, kan jag icke obetingat gilla. Jag anser dock, att garantier mot missbruk äro behöfliga å denna punkt likaväl som beträffande granskning av skattskyldigs bokföring. Erfarenheten torde hava visat, att liknande kontroll, som nu ifrågasatts beträffande intäkter i jordbruk och skogsbruk, bör möjliggöras även i vad angår intäkter i rörelse. Jag tänker därvid särskilt på det fall, att vid granskning av bokföring finnes nödigt att undersöka, huruvida viss intäkt blivit till fulla beloppet infört i räkenskaperna. På

grund härav har stadgandet utsträckt att åvse jämväl intäkter i rörelse, men å andra sidan har rätten till anmaning förbehållits landskamrerare i likhet med vad som blivit föreslagit i fråga om tillhandahållande av bokföring för granskning. Då därtill kommer, att anmaning må ske endast i särskilda fall och beträffande viss namngiven näringsidkare, torde fullgoda garantier finnas mot att tredje man besväräs i oträngt mål.»

Det kan ifrågasättas om alljämt skäl tala för att anmaningsrätten skall förbehållas landskamrerare och om icke sådan rätt även borde tillkomma taxeringsnämndsordförande. Erfarenheten från det praktiska taxeringsarbetet har nämligen visat att mycket ur skattekontrollsynpunkt skulle kunna vinnas, om omvägen över landskamreraren kunde undvikas. Några de skattskyldigas befogade intressen skulle näppeligen kunna anses bliva trädde för nära genom att även taxeringsnämndsordföranden erhöle sådan anmaningsrätt. En för sin uppgift intresserad taxeringsnämndsordförande synes ej — om icke högst väsentliga olägenheter härigenom skulle uppstå — böra begränsas i sin verksamhet att åvägbringa rättvis taxering.

Begränsning i anmaningsrätten synes så mycket mindre befogad som taxeringsnämndsordförande jämlikt 55 § jämförd med 35 § taxeringsförordningen tillagts rätt att anmana styrelse för bankbolag, sparbank eller annan penningförvaltande inrättning att lämna uppgift om namngiven skattskyldigs ränteinkomst samt innestående medel vid viss tidpunkt, och har denna bestämmelse, så vitt är bekant, icke visat sig hava medfört att penninginrättningarna blivit besvärade i oträngt mål. Det torde vara lika litet anledning förmoda att så skulle blivit fallet beträffande ifrågavarande grupp uppgiftsskyldiga, därest anmaningsrätt tillerkändes taxeringsnämndsordförande.

Slutligen bör framhållas att skattskyldiga tillhörande kategorierna löntagare och inkomsttagare av kapital äro underkastade en mycket noggrann deklarationskontroll genom den skyldighet som ålagts arbetsgivare och utbetalare av aktieutdelningar att utan anmaning lämna uppgift om utbetalade belopp. Härtill komma — förutom ovannämnda kontrollmöjlighet beträffande bankräntor och banktillgodohavanden, där initiativrätten tillagts taxeringsnämndsordföranden — de kontrollåtgärder som jämlikt 35 § 4 mom. och 42 § 4 mom. på Kungl. Maj:ts initiativ kunna bringas i funktion beträffande kapitalinkomst. För dessa grupper skattskyldiga måste det framstå såsom anmärkningsvärt, att endast deras inkomster äro föremål för ytterst noggrann kontroll, medan övriga skattskyldigas, främst jordbrukares, fastighetsägares och rörelseidkares inkomster, äro underkastade en högst bristfällig kontroll. Ett genomgående drag i det svenska taxeringsväsendet är, att en rättvis och jämlik fördelning av skattebördorna på samhällsmedlemmarna skall åstadkommas genom medverkan av samhällsmedlemmarna själva. Denna princip har kommit till uttryck, förutom i hela taxeringsorganisationen med taxeringsnämnder och prövningsnämnder i vilka ledamöterna förutsättas äga kännedom om de inom nämndens verksamhetsområde bosatta medborgarnas inkomst- och övriga förhållanden, även i den uppgiftsskyldighet till ledning för annans taxering, som beröres i 33 och 34 §§ taxeringsförordningen, samt i taxeringsresultatets offentliggörande genom taxeringslängdernas framläg-

gande. En uppgiftsskyldighet rörelse- och jordbruksidkare emellan beträffande utbetalda belopp lärer icke vara oförenlig med denna princip, ej ens om uppgiftsskyldigheten skulle göras obligatorisk. Under sådana förhållanden synas några principiella betänkligheter icke böra hysas mot det på intet sätt så långt gående förslaget, att taxeringsnämndsordförande erhålla samma anmaningsrätt i förevarande fall som hittills förbehållits endast landskamreren. Det avsedda syftet synes enklast kunna ernås genom en sådan ändring av 35 § 2 mom. och 55 § 1 mom., att i förstämnda § orden »av landskamrerare» utgå och att i sistnämnda § hänvisningarna till 35 § 2 mom. likaledes utgå.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen ville för sin del besluta, att nedannämnda paragrafer i taxeringsförordningen skola erhålla följande ändrade lydelse

35 §.

1 mom. I särskilda — — — för försäkringen.

2 mom. Efter anmaning är idkare av jordbruk eller skogsbruk, så ock idkare av rörelse, även om sådant fall icke föreligger, som i 33 § första stycket c) sägs, skyldig avlämna uppgift om belopp, som han utbetalt till namngiven annan näringsidkare, därest beloppet är av beskaffenhet att i mottagarens hand utgöra intäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse.

3 mom. Utövare av — — — 93 §§ sägs.

4 mom. Styrelse för — — — bostadsadress.

55 §.

1 mom. Rätt att utfärda anmaning i andra fall än som i 32 § 3 mom. och 35 § 3 mom. avses tillkommer landskamreren samt ordföranden i vederbörande beskattningsnämnd i första instans.

Avser anmaning fullgörande av i 32 § 3 mom. eller 35 § 3 mom. föreskriven skyldighet, tillkommer rätt att utfärda anmaning landskamreren i det län, där den uppgiftsskyldiges hemortskommun är belägen, eller, om han saknar hemortskommun, [kamreren vid överståthållarämbetets avdelning för uppbördsärenden]. I fråga om skattskyldig, vilkens taxering bragts under mellankommunala prövningsnämndens prövning, skall rätt till anmaning, som i 32 § 3 mom. avses, jämväl tillkomma allmänna ombudet hos denna nämnd.

2 mom. Anmaning — — — anmaningen.

3 mom. Krono- eller — — — förrättning.

Stockholm den 24 januari 1942.

Alfred Andersson.

Emil Ahlqvist.

L. Franzon.